

Паметниците на св. Кирил и Методий от края на ХХ – началото на ХХІ в.

*Веселка Желязкова,
Кирило-Методиевски научен център – БАН*

Промените, настъпили в Централна и Югоизточна Европа в последното десетилетие на XX в., доведоха до изключително обществено внимание към делото на св. Кирил и Методий. Без съмнение то е свързано с желанието на славянските народи да подчертаят своя принос в развитието на славянската култура и по такъв начин да укрепят националното си самосъзнание. Едно от проявленията на това внимание е съграждането на паметници на св. Кирил и Методий в най-различни страни и градове. Откриването им винаги се превръща в знаменателно събитие, в което взимат участие представители на правителството, градската управа и духовенството. Без преувеличение може да се каже, че днес поставянето на паметник на солунските братя е гордост и чест за всеки град.

Появата на паметниците на славянските просветители в Русия е свързана с възраждането на интереса към техния църковен и граждански празник след 1986 г., когато в Мурманск по инициатива на писателя Виталий Маслов (който между другото има български корени) е възобновено честването на деня на писмеността. Както е известно, още през 1863 г. във връзка с хилядолетието от Моравската мисия Светият Синод на Руската православна църква установява ежегодни чествания на светите братя Кирил и Методий. След 1917 г. обаче тези чествания са прекратени.

Възстановени са на 30 януари 1991 г., когато Президиумът на Върховния съвет на Руската федерация приема постановление за ежегодно провеждане на „дни на славянската култура и писменост.

Първият в Русия паметник на славянските първоучители е издигнат в **Мурманск** през 1990 г. Той е подарък на града от фонд „13 века България“ и е точно копие на паметника, намиращ се пред зданието на Народната библиотека в София, построен през 1972 г. по случай 1100-годишнината от началото на славянската писменост. Автор на паметника е българският скулптор Владимир Гиновски.

Паметникът на славянските първоучители на Славянския площад в Москва.
Скулптор: В.В.Кликов
1992 г.

Най-големият в Русия
паметник на св. Кирил и
Методий се намира в
Самара

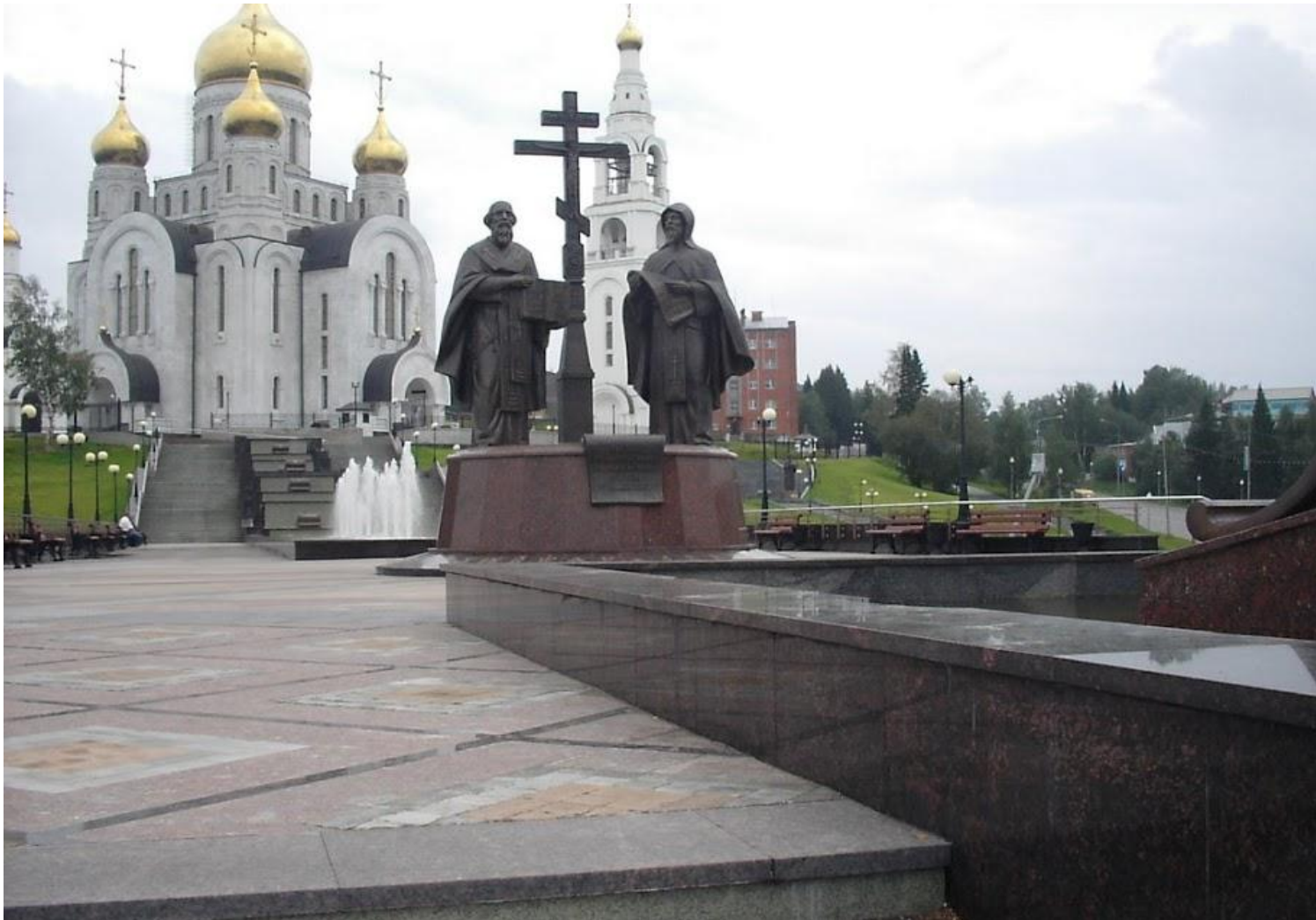
Скулптор: В.В.Кликов
2001 г.

Паметникът в Дмитров, Московска област.
Скулптор: А.И.Рукавишников
2004 г.

Паметникът пред Националната
библиотека в Черкеск
2003 г.

Паметникът в Ханти- Мансийск
2006

Паметникът във Владивосток
Скулптор: Е. Берсегов
2006 г.

[Увеличить](#)

Бронзовият паметник на св. Кирил и
Методий на площада в Коломна
Скулптор: А. А. Рожников
2007 г.

Паметникът в Саратов
Скулптор: А. А. Рожников
2009 г.

Църквата «Покров Богородичен» в село Канево и паметникът на св. Кирил и Методий, издигнат по случай 100-годишнината на храма. 2012 г.

Паметникът на създателите на славянската писменост в Сургут
2013 г.

Паметникът на св. Кирил и
Методий в Твер

2014 г.

Скулптор: М. Соломатин

Паметникът на равноапостолите в
Игрим
2014 г.

Поклоннически кръстове в чест на св. Кирил и Методий

Астрахан. Скулптори –
В. Кликов, А. Иванович

Самара. 1994 г. Кръстът е на
територията на Иверския женски
манастир.

Саратов

Рязань.

Скулптурната композиция в Киев
Издигната е отново през 1996 г.
Автори на реставрацията: В. Сивко,
Н. Билик и В. Шишов

Паметникът на създателите на славянската
писменост в Мукачево
2007 г.
Скулптор: Ив. Бродви

Копието в Киево-Печерската
лавра
2008 г.

Паметникът на територията на женския манастир „Св. Кирил и Методий“ в Свалява

Паметникът в Донецк
2011 г.

Паметникът в Севастопол
2008 г.
Скулптор: Ал. Демченко

Делото на св. Кирил и Методий е един от най-важните фактори и стълб на националната идентичност на българския народ. Огромното му значение в течение на цялостното историческо развитие на България, както в сферата на културата и изкуството, така и в сферата на общественото развитие, не подлежи на съмнение. Кирил и Методий са най-почитаните светци в българската църква, а датите за техните чествания са засвидетелствани още в най-старите писмени паметници. Гражданският им празник, установен в началото на XIX в., без прекъсване се отбелязва и до ден днешен и е един от националните празници на България.

Паметникът пред гимназия „Св. Кирил и
Методий“ в Пловдив
Скулптор: П. Москов
1996 г.

Паметникът в двора на улицище „Св.
Кирил и Методий“ в Асеновград
Скулптор: П. Москов

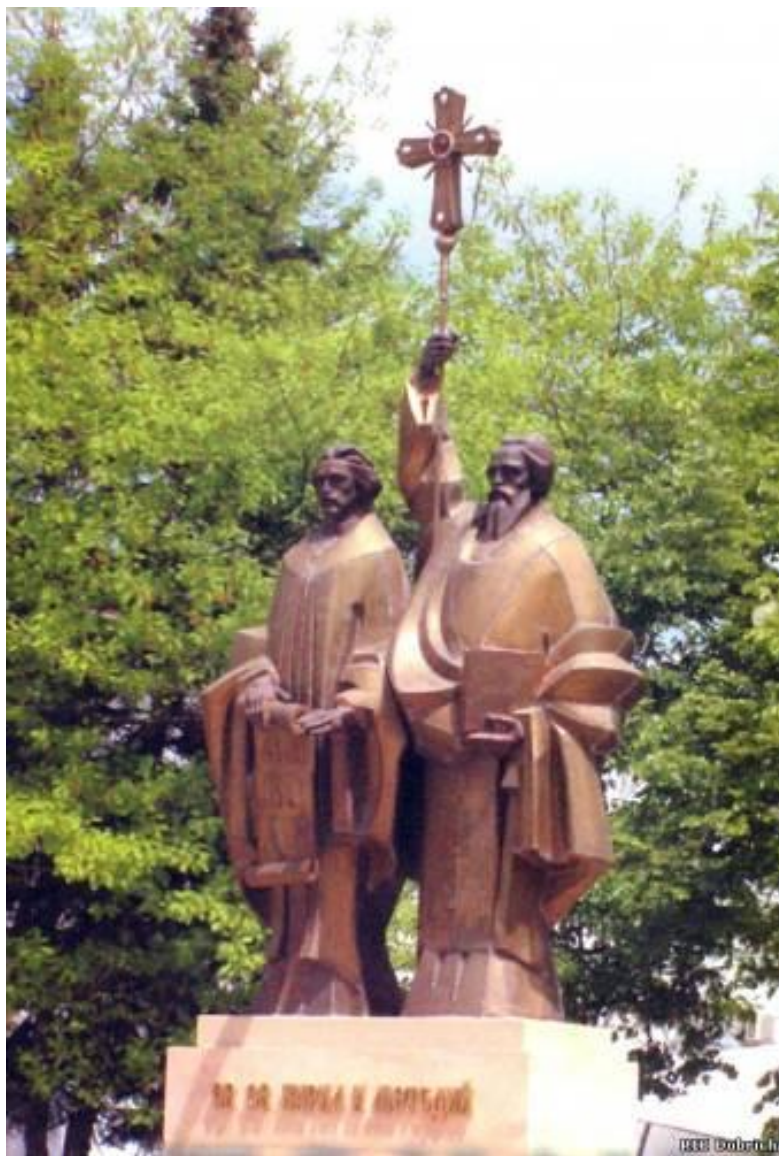

Паметникът в Пазарджик
2005 г.

Паметникът на св. Кирил и Методий във Враца
2007 г.

Скулптори: Г. Тишков и М. Игаренска

Паметникът в Добрич
2007 г.

Паметникът в Морската градина в
Бургас

„Аз-буки-веди“
София, 2008 г.

Дървената статуя на светите
брата в село Дивля (близо до
Земен)

Автор: Боян Александров
2011 г.

Паметникът пред
училище „Св. Кирил и
Методий“ в гр. Стрелча
2014 г.

Скулптор: Спас Киричев

Паметна плоча на св. Кирил и
Методий в градския парк на Средец

С името на България са свързани и няколко нови монумента на славянските първоучители в други страни, в които има българска диаспора. Ще припомним, че в историческото развитие на България културното наследство на св. Кирил и Методий за българите извън пределите на страната винаги е поддържало българското самосъзнание и идентичност – още от началото на ХХ в., когато след разгрома на Илинденско-Преображенското въстание през 1903 г. и в резултат на първата национална катастрофа в България след Междусъюзническата война се формира българската емиграция в Северна Америка. Културното наследство на светите братя продължава да играе ролята на обединителен фактор и в наше време, когато в резултат от политическите промени в края на ХХ в. българската диаспора в целия свят силно се увеличи.

Първият паметник на славянските просветители в Америка
Чикаго, 2002 г.

Паметникът на светите братя в Лисабон
Скулптор: Д. Янков
2004 г.

Паметникът на Кирил и Методий
пред хуманитарния факултет на
Одесския Национален
университет
Скулптор: Валентин Василев
2007 г.

Паметникът на св. Кирил и Методий в Микулчице (Чехия), реализиран благодарение на Българската културно-просветна организация в Чехия

Скулптор: Емил Венков
2009 г.

Великоморавската мисия и делото на св. Кирил и Методий още от XVIII в. са опора на националното самосъзнание на словаците, но през последните 20 години сме свидетели на изключително обществено внимание към делото на Кирил и Методий в Словакия. Църковният им празник – 5 юли – става един от националните празници на Словакия, който се отбелязва с впечатляващи културни и граждански мероприятия, подкрепяни от държавата на всички равнища. В частност, вниманието към делото на светите братя се проявява и в издигането на техни паметници.

Паметникът на св. Кирил и
Методи в Нитра
Скулптор: Л. Цвенгрошова
1991 г.

Паметниците на светите братя в Черне Клячани и Девин

Пясъчната скулптура, направена през 1991 г. от художника Радован Зивни

Копие на нитренския паметник е и този в унгарския град Залавар

Паметникът в Превидза
Скулптор: Станислав Микуш
1999 г.

Паметникът в Кути
Скулптор: Милан Ормандик
1999 г.

Дървената статуя на славянските просветители на главната стена на църквата „Св. Кирил и Методий“ в Попрад
Автор е резбарят Мартин Барнаш
1998 г.

Паметникът в Комарно (1999, 2010 г.)

Паметникът в Жилина
Скулптор: Ладислав Берак

Дървената скулптура в
Захорска Бистрица
2001 г.

**Паметникът на Кирил и
Методий в Сечовце
2002 г.**

**Каменна пластика на светите братя,
дело на скулптора Радж Салей, пред
църквата „Св. Мартин“ в Тепличка на
Ваху
2007 г.**

**Дървената статуя на славянските
просветители във Велушевци
Резбар: Мирослав Тръновски
2011 г.**

**Св. Кирил и Методий – патрони на
университета в Търнава
2012 г.**

**Паметникът в Нове Замки
2013 г.**

**Каменната скулптура на славянските
просветители, дело на Ян Лешко
Нове Место, 2013 г.**

Каменните скулптури на Кирил и Методий

в Крачуновце

Автор: Мартин Йединак

2013

в Хостъе

2013

Статуята в Дивяки на Нитрици
Резбар: Михал Барта

Дървената статуя на Кирил и
Методий в парка пред Матица
Словацка в Мартин
Автор – Милан Крайняк

В балнеокурорта Каламени

**В братиславския квартал Ломач
Автор: Душан Шаркан**

Бойна

Седлиска

Автор: Милан Крайняк

Паметниците в Бродске, Мойтин и Михаловце

**Паметникът на Константин-Кирил Философ, издигнат в началото на юли 2013 г. пред главния вход на университета в Нитра
Скулптор Юрай Бришак**

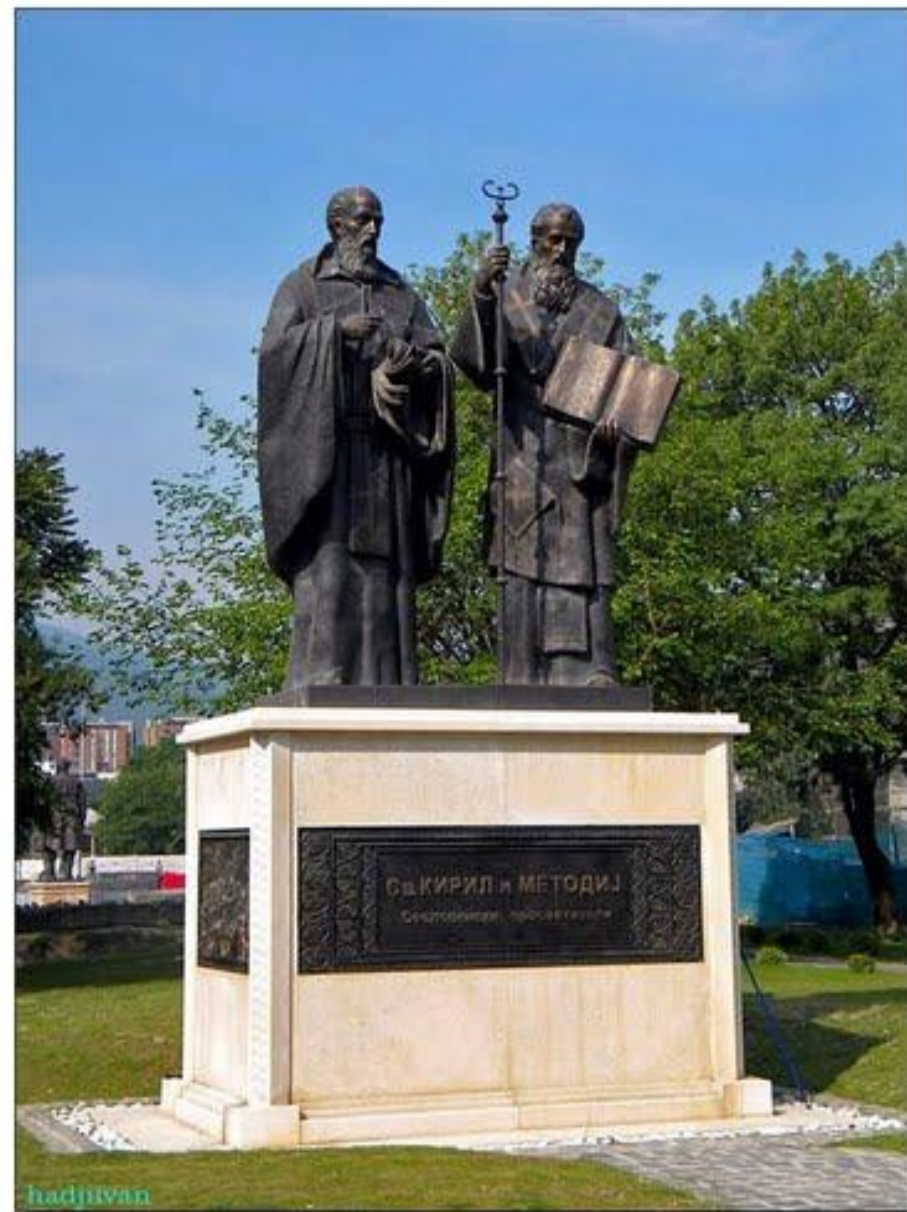
**Паметникът на светите братя в Бърно
2013 г.
Скулптор Владимир Матушка**

Каменните скулптури в **Болерадице** (автор Иван Шмид), **Моутнице** (скулптор Петър Ваня), **Накло** (скулптор Житка Стокласова) и **Кржтини**

Паметникът в Охрид
Скулптор: Томе Серафимовски
1992 г.

Паметникът в Скопие
2010 г.

Паметникът в Белград
Скулптор: Томе Серафимовски

Паметникът на св. Кирил и Методи в областта Оберлаузитц (Саксония)
2000 г.
Скулптор: Д. Багинский

Паметникът на св. Кирил и Методи в Солун
Скулптор: Димитрие Ставрину

Паметникът в Солун в чест на 1150-годишнината от началото на просветителската дейност на св. Кирил и Методий

В заключение още веднъж ще подчертая, че делото на Кирил и
Методий е в основата на културното наследство на славянските
народи и че 1150 години след началото на тяхната просветителска
мисия те се превръщат в едни от главните символи на прогреса и
на принадлежността към европейската цивилизация.